

Stanovisko Výboru regionů – Jarní balíček: Akční plán EU pro dosažení rozvojových cílů tisíciletí
(2010/C 267/05)

VÝBOR REGIONŮ

- v tomto ohledu připomíná hlavní úlohu místních a regionálních orgánů při zavádění takovýchto služeb a jejich organizování v souladu s demokratickou a účinnou správou, jejímž cílem je zlepšení situace občanů;
- bez zohlednění potřeb rozvoje na místní úrovni, zejména podporou malých venkovských hospodářství, bude vysídlování venkova zvyšovat bídu ve velkoměstech, která se stala nevladatelnými, anebo posílí migrační proudy do jiných zemí;
- vyzývá proto Komisi, aby tento místní přístup k rozvoji využila při vypracovávání strategických dokumentů na úrovni regionů (týkajících se několika zemí) a na úrovni států ve spolupráci s partnerskými zeměmi; v této souvislosti připomíná, že je nezbytné zapojit místní a regionální orgány do vytváření a provádění rozvojových agend. Odpověď na výzvy globalizace by měla zohlednit orgány, které jsou v praxi odpovědné za demokratické řízení a místní rozvoj;
- o to více lituje, že v prvním sdělení Komise nejsou výslovně zmíněny místní a regionální orgány EU ani přijímajících států jakožto jedni z partnerů zapojených do realizace rozvojových cílů tisíciletí;
- dále by se mohlo zvážit, aby každý ze 100 000 místních a regionálních orgánů v souladu s příslušnými vnitrostátními právními předpisy rozhodl dobrovolně vyčlenit minimálně jedno euro na obyvatele na rozvojovou pomoc. Místní a regionální orgány, které přímo neprovádějí činnost decentralizované spolupráce, by mohly věnovat své příspěvky do fondu místních orgánů určeného na rozvojovou pomoc. Činnosti, jež nepřímo přispívají k rozvoji (např. zvyšování povědomí veřejnosti o chudobě ve světě), by se rovněž v rámci tohoto příspěvku mohly zohlednit.

Hlavní zpravodaj:	pan Christophe Rouillon (FR/SES), starosta města Coullaines
Odkazy:	<ol style="list-style-type: none"> 1) Sdělení Komise „Dvanáctibodový akční plán EU na podporu rozvojových cílů tisíciletí“, KOM(2010) 159 v konečném znění, a pět pracovních dokumentů: <ul style="list-style-type: none"> — pokrok rozvojových cílů tisíciletí a výzvy do budoucna, SEK(2010) 418 v konečném znění; — zpráva 2010 o pomoci v oblasti obchodu, SEK (2010) 419 v konečném znění; — výroční zpráva 2010 o rozvojové pomoci, SEK (2010) 420 v konečném znění; — pracovní program na období 2010–2013 k soudržnosti evropských politik, SEK (2010) 421 v konečném znění; — výroční zpráva 2010 o účinnosti pomoci, SEK (2010) 422 v konečném znění; 2) Sdělení Komise „Daně a rozvoj“, KOM(2010) 163, a dokument SEK (2010) 426; 3) Několik tematických sdělení: o zabezpečování potravin, KOM(2010) 127, o humanitární potravinové pomoci, KOM(2010) 126, o úloze EU v oblasti celosvětového zdraví, KOM(2010) 128 v konečném znění, o vzdělávání SEK(2010) 121 v konečném znění, a o akčním plánu na období 2010–2015, pokud jde o rovnost mužů a žen v rozvoji, SEK(2010) 265 v konečném znění.

I. POLITICKÁ DOPORUČENÍ

VÝBOR REGIONŮ,

A. Obecné připomínky

1. sdílí politickou vůli Komise, aby si Evropská unie (EU) zachovala své vůdčí postavení v boji proti chudobě ve světě, která byla zahájena v roce 2000 prostřednictvím přijetí rozvojových cílů tisíciletí ⁽¹⁾ pod záštitou Organizace spojených národů;

2. vítá vypracování „dvanáctibodového akčního plánu EU“ Komise, který vychází z několika dokumentů tvořících „Jarní balíček“, jehož podrobný popis se nachází v příloze. Cílem EU je vypracovat společnou pozici s ohledem na summit Organizace spojených národů, který se bude konat ve dnech 20. až 22. září 2010 v New Yorku. Navzdory kontextu hluboké hospodářské, sociální a finanční krize je konečným úkolem posílit náš boj proti bídě stovek milionů žen, mužů a dětí a definovat konkrétní způsoby dodržování závazků rozvojových cílů tisíciletí, jež mají být splněny do roku 2015;

3. oceňuje, že tyto dokumenty obsahující velký počet analýz a návrhů umožňují posoudit situaci ve světě: obsahují jasné a podrobné informace o stavu (spíše mírného) pokroku každého

(1) Cíl 1: snížit na polovinu chudobu a hlad ve světě; cíl 2: zpřístupnit základní vzdělání pro všechny; cíl 3: prosazovat rovnost pohlaví; cíl 4: omezovat dětskou úmrtnost; cíl 5: zlepšit zdraví matek; cíl 6: bojovat proti HIV/AIDS a jiným nemocem; cíl 7: zajistit trvalou udržitelnost životního prostředí a cíl 8: podílet se na globálním partnerství pro rozvoj.

rozvojového cíle tisíciletí a o finančních snahách, jež vynaložily členské státy prostřednictvím oficiální rozvojové pomoci (ORP); aniž by zatajovaly zpoždění či slabé stránky, prokazují složitost iniciativ prováděných EU na interní úrovni a zároveň v různých mezinárodních orgánech, aby zalarmovaly jednotlivé zúčastněné strany; rovněž nastiňují nové směry pro urychlení pokroku, jehož je třeba dosáhnout;

4. o to více lituje, že v prvním sdělení Komise nejsou výslovně zmíněny ⁽²⁾ místní a regionální orgány EU ani přijímajících států jakožto jedni z partnerů zapojených do realizace rozvojových cílů tisíciletí. Toto opomenutí je v rozporu s Konsensem o rozvoji z roku 2005, který seskupuje hlavní osy evropské politiky v této oblasti, sdělení Komise z roku 2008, jež výslovně uznávalo místní a regionální orgány jako aktéry rozvoje, závěry Rady k tomuto sdělení, jež byly přijaty 10. listopadu 2008, a také dialog nastolený mezi Komisí a Výborem regionů, institucionálním zástupcem místních a regionálních orgánů, a to od doby stanoviska 312/2008 final, jež bylo jednomyslně přijato VR dne 22. dubna 2009;

5. považuje za nezbytné napravit toto opomenutí, což bude součástí společné pozice EU po přezkumu Radou a Parlamentem, a uznat, že evropské místní a regionální orgány a jejich protějšky zastávají důležitou úlohu v boji proti chudobě;

(2) S výjimkou dokumentu o daňovém systému, jež paradoxně není VR určen.

B. Přípomínky k jednotlivým oblastem

6. nemá v úmyslu se podrobněji vracet k přínosu evropských místních a regionálních orgánů a místních samospráv v zemích přijímajících pomoc v rámci realizace rozvojových cílů tisíciletí při respektování demokratické správy⁽³⁾. Již byla příležitost zdůraznit a předložit návrhy ve stanoviscích, jež od roku 2005⁽⁴⁾ VR přijal k tématu spolupráce na rozvoji místních samospráv, a bylo by tedy možné domnívat se, že tato problematika byla pochopena;

7. připomíná, že Akkerský akční program z roku 2008 uznává roli místních a regionálních samospráv v rámci nových struktur pomoci;

8. v době, kdy EU těží ze svého postavení na mezinárodní scéně, však považuje za vhodné zdůraznit některé body, které se přímo týkají místních a regionálních orgánů;

Realizace rozvojových cílů tisíciletí a tematická sdělení

9. připomíná, že z 8 rozvojových cílů tisíciletí se 7 velmi konkrétně týká chudoby. Posouzení stavu v roce 2010 (po dvou třetinach vymezeného období) představuje rozdílné aspekty. Jsou spíše pozitivní, pokud jde o mírný pokles extrémní chudoby, úmrtnost dětí mladších 5 let, epidemie a přístup k pitné vodě. Některé jsou však nadále negativní či velmi negativní, a sice pokud jde o hlad a podvýživu, nerovnost ve vzdělávání, úmrtnost matek, AIDS a čištění odpadních vod. Při posuzování tohoto celkového stavu, který vyplývá také z krize (potravinové a následně hospodářské a finanční), je třeba zohlednit rozdíly v rámci jedné země a především mezi různými regiony světa: jestliže např. rozmach Číny zapříčinil pokrok v některých ukazatelích, subsaharská Afrika silně zaostává v oblasti přístupu dětí k základnímu vzdělání, boje proti AIDS a přístupu k čisté vodě. Rovněž připomíná, že realizace těchto sedmi rozvojových cílů tisíciletí je podmíněna cílem osmým – „vytvořením globálního partnerství pro rozvoj“, který navzdory kontextu krize zavazuje všechny zúčastněné subjekty k solidaritě pro snížení chudoby ve světě;

10. sdílí názor Komise, že rozvojové cíle tisíciletí jsou na sobě vzájemně závislé. Pro doplnění a ilustraci příkladů z dokumentů Jarního balíčku je také možné zmínit se o přístupu k vodě, což je oblast, na níž dohlíží EU prostřednictvím programu „Facilita pro vodu“, ale která se také často vyskytuje v činnosti v oblasti spolupráce vedené evropskými místními a regionálními orgány. Pokud je voda pitná, ovlivňuje zdraví všech, avšak její dostupnost umožňuje zlepšit zemědělství, a tedy v zásadě poskytovat lepší výživu, a také změnit život žen, jejichž práce je usnadněna, a zejména malých děvčat, která budou moci mít volný čas na vzdělávání;

(3) Dokument, který v prosinci 2009 vypracovala Spojená města a místní samosprávy („UCLG Position Paper on Aid Effectiveness and Local Government“), uvádí také řadu příkladů.

(4) Stanovisko CdR 224/2005 fin, stanovisko CdR 383/2006 fin, stanovisko CdR 144/2008 fin, stanovisko CdR 312/2008 přijaté v dubnu 2009.

11. zdůrazňuje, že k pokroku v oblasti rozvojových cílů tisíciletí musí dojít prostřednictvím zavedení vnitrostátních systémů, které nebudou z hlediska koncepce a rozdělení prostředků opomíjet tzv. „základní“ služby, tj. ty, které budou schopny účinně reagovat na základní potřeby obyvatel;

12. v tomto ohledu připomíná hlavní úlohu místních a regionálních orgánů při zavádění takovýchto služeb a jejich organizování v souladu s demokratickou a účinnou správou, jejímž cílem je zlepšení situace občanů;

13. rovněž se domnívá, že místní přístup je nezbytný pro řešení jedné z hlavních výzev, které bude muset čelit realizace rozvojových cílů tisíciletí, a sice demografického vývoje: bez zohlednění potřeb rozvoje na místní úrovni, zejména podporou malých venkovských hospodářství, bude vysídlování venkova zvyšovat bídu ve velkoměstech, která se stala nevladatelnými, anebo posílí migrační proudy do jiných zemí;

14. vyzývá proto Komisi, aby tento místní přístup k rozvoji využila při vypracovávání strategických dokumentů na úrovni regionů (týkajících se několika zemí) a na úrovni států ve spolupráci s partnerskými zeměmi; v této souvislosti připomíná, že je nezbytné zapojit místní a regionální orgány do vytváření a provádění rozvojových agend. Odpověď na výzvy globalizace by měla zohlednit orgány, které jsou v praxi odpovědné za demokratické řízení a místní rozvoj;

15. místní a regionální orgány také vhodnou činností přispívají k tomu, aby si široká veřejnost lépe uvědomila, jaká je realita chudoby ve světě v kontextu krize a že je naléhavé jednat ve prospěch rozvoje. Tyto činy se vyznačují solidaritou a ochotou dělit se s ostatními a mohou se rovněž stát příležitostmi pro přistěhovalecké skupiny obyvatel znovu objevit jejich kulturní kořeny a zapojit se do posilování institucí a občanských svobod v zájmu rozvoje v jejich zemi původu;

Financování rozvoje

Pokud jde o oficiální rozvojovou pomoc (ORP),

16. oceňuje, že EU (Komise a členské státy) je prvním dárce ORP na světě⁽⁵⁾; třebaže částka ORP za rok 2010 (odhadovaná přibližně na 0,45 % HNP) je nižší než průběžné cíle, které si EU stanovila, nachází se výrazně nad průměrem bohatých zemí (0,31 % HNP v roce 2010);

(5) Příloha dokumentu SEK(2010) 420 v konečném znění uvádí ORP všech 27 členských států EU a její výhledy na rok 2015.

17. musí konstatovat, že některé členské státy již zahrnuly do svých národních ORP částky, které jejich místní a regionální orgány vyčleňují na akce decentralizované spolupráce, zatímco jiné státy tak z různých důvodů nečiní;

18. zdá se mu tedy nezbytné jasně určit podíl místních a regionálních orgánů v úsilí ORP na vnitrostátní a světové úrovni;

19. domnívá se, že tato jednoznačnost údajů rovněž posílí finanční zapojení místních a regionálních orgánů do boje proti chudobě ve světě. Třebaže představuje podpora místních a regionálních orgánů ve skutečnosti více nežli finanční příspěvek, některé si již stanovily za cíl vyčlenit 0,7 % ze svých prostředků na činnosti v oblasti spolupráce ve prospěch rozvojových zemí. Další rovněž zavedly finanční mechanismy umožňující reagovat na určité specifické potřeby (např. Francie a přístup k vodě);

20. dále by se mohlo zvážit, aby každý ze 100 000 místních a regionálních orgánů v souladu s příslušnými vnitrostátními právními předpisy rozhodl dobrovolně vyčlenit minimálně jedno euro na obyvatele na rozvojovou pomoc. Místní a regionální orgány, které přímo neprovádějí činnost decentralizované spolupráce, by mohly věnovat své příspěvky do fondu místních orgánů určeného na rozvojovou pomoc, jak je tomu dnes v praxi ve Španělsku. Činnosti, jež nepřímou přispívají k rozvoji (např. zvyšování povědomí veřejnosti o chudobě ve světě), by se rovněž v rámci tohoto příspěvku mohly zohlednit;

Co se týká daňových systémů rozvojových zemí,

21. sdílí obavy evropských orgánů, pokud jde o spolupráci s rozvojovými zeměmi za účelem stanovení jejich daňových příjmů na základech a metodách odpovídajících demokratické správě a potažmo boje proti daňovým rájům a korupci. VR podporuje kroky, které mají evropské orgány v úmyslu podniknout v této oblasti;

22. v tomto ohledu by rád zdůraznil čtyři skutečnosti:

- místní a regionální orgány zemí přijímajících pomoc potřebují prostředky, aby mohly splnit odpovědnost, která jim byla svěřena, aniž by závisely výlučně na nahodilém přínosu ORP, zejména prostřednictvím rozpočtové podpory;
- jejich odpovědní pracovníci rovněž potřebují technickou pomoc, kterou je EU podle svého prohlášení připravena poskytnout odpovědným pracovníkům na vnitrostátní úrovni;
- evropské místní a regionální orgány se již bezodkladně zabývaly touto ústřední otázkou tak, že do institucionálního rozměru své decentralizované spolupráce zahrnuly pomoc s organizací a řízením místních daňových soustav;

- je však nutné zajistit možnost zacílit případné prostředky z evropského rozpočtu tam, kde jsou k dispozici, více na podporu místních a regionálních orgánů;

23. zdůrazňuje úlohu, kterou ve spolupráci s občanskou společností hrají místní a regionální orgány při vzdělávání v zájmu rozvoje a při zvyšování povědomí veřejnosti o problematice chudoby ve světě. Bez iniciativ blízkých občanům a důvěry ve využití prostředků by bylo ještě těžší, aby za doby krize evropské občany pochopili nezbytnost finanční solidarity s ostatními kontinenty této planety;

Institucionální mechanismy

Pokud jde o soudržnost evropských politik

24. vítá iniciativy EU zaměřené na provádění zásady Evropského konsensu o rozvoji, podle níž evropské politiky, jež se netýkají rozvoje, nesmí být v rozporu s úsilím, jež je třeba vynaložit na realizaci rozvojových cílů tisíciletí, a připomíná, že v rámci dvanácti dotyčných politik Rada v listopadu 2009 rozhodla, že úsilí se především zaměří na pět prioritních oblastí: obchod a finance, změna klimatu, celosvětové zabezpečování potravin, migrace a bezpečnost;

25. upozorňuje, že jako důsledek, máme-li zmínit pouze některé body, musí reforma společné zemědělské politiky po roce 2013 zohlednit celosvětové zabezpečování potravin, a dále upozorňuje, že v rámci migrace vysoce kvalifikovaných odborníků pocházejících z rozvojových zemí by měla být podporována možnost návratu, aby nebyly těmto zemím odepreny hlavní kompetence pro jejich rozvoj a realizaci rozvojových cílů tisíciletí, zejména v oblasti zdraví. Způsob, jakým je veden místní rozvoj územního celku, musí také zohlednit environmentální rozměr;

V oblasti účinnosti pomoci,

26. VR ve svém stanovisku 312/08 final přijatém v dubnu 2009 otevřeně vítá „rozhodný pokrok“ Pařížské deklarace v oblasti harmonizace pomoci přijaté v roce 2005 a vyslovil přání, aby na základě dohody a transparentnosti docházelo k propojení různých úrovní spolupráce. Jelikož harmonizace příslušných činností předpokládá, že jsou známy, VR ve spolupráci s Evropskou komisí připravil realizaci „Internetového atlasu decentralizované spolupráce“, aby byly k dispozici kompletnější informace než doposud, „kdo v rámci evropských místních orgánů dělá co, kde a jak“;

27. by rád zdůraznil, že vazby vytvořené mezi místními a regionálními orgány Evropy a jejich protějšky v partnerských zemích umožňují dosáhnout konkrétního pokroku v uplatňování zásad demokratické odpovědnosti a souběžnosti s prioritami a specifiky partnerských zemí, které jsou jádrem Pařížské deklarace a Akkerského akčního programu a nesmí zůstat problematikou mezi jednotlivými státy;

28. konstatuje, že akce vedené na úrovni místních a regionálních orgánů nejsou přehlíženy ve zprávě vypracované v únoru 2010 s ohledem na schůzi generálního tajemníka OSN v září 2010, jejímž tématem bude realizace rozvojových cílů tisíciletí do roku 2015 ⁽⁶⁾. Tento dokument zdůrazňuje význam, který tyto akce představují z toho důvodu, že vycházejí ze součinnosti zásehů a účasti dotyčného obyvatelstva;

29. usilovně žádá, aby ve společné pozici EU, která bude přijata na závěr červnového zasedání Evropské rady, političtí činitelé nezapomněli na to, že cílem realizace rozvojových cílů tisíciletí je zlepšení každodenního života stovek milionů osob a že účinnost

hlavních mechanismů mezinárodní pomoci se měří právě na místní úrovni;

30. požaduje tedy, aby byla v analýzách a návrzích zvolených v červnu EU a v září mezinárodním společenstvím výslovně zohledněna nižší než státní úroveň. 100 000 místních orgánů Evropy může být malými potůčky, z nichž vzniknou velké řeky životelky. Toto spojení států a místních orgánů je příležitostí k posílení demokratických institucí a k podpoře spravedlivého rozdělení bohatství, a může tak vyřešit hrozbu, kterou představuje extrémní chudoba, a toho, jak dosáhnout cílů tisíciletí v souladu s politickými a humanistickými závazky přijatými v roce 2010.

V Bruselu dne 9. června 2010

předsedkyně
Výboru regionů
Mercedes BRESSO

⁽⁶⁾ Dokument OSN A/64/665.